

Miért is van az, hogy a classicitás erejével bíró művészeti termékek, mind csaknem kivétel nélkül a történelemből merítik témijukat? Hit csak a történelem nevelt nagy embereket? Nem, hanem a nagyok a történelem mutatja meg. Mint a kohó kiválasztja a salakból a neves érczet. A salak is, az ércz is megvannak állandóan ezen a világon, de a nagy események tüze nem lángol mindig.

Vajjon lett volna-e Feja Dávidból drámai hős, ha nem lett volna korának tipikus kurucz alakja? Nem lett volna, a mint még kevésbé lett volna az Ráskayé. Feja Dávid telve van a legnemesebb ihletéssel, a legszebb lelki tulajdonságokkal, bűne pedig... bűne nincs, mert az ily hatalmas léleknek óriásit kell vétekeznie, hogy főbenjáró, halált hozó bünt kiáltunk rá. Az, hogy egy szép asszony megígéri egy pillanatra — de csak egy pillanatra — megtántorítja, az nem vétet; annál kevésbé, mert ebbe a romlásba bele nem süllyed, el nem vakul, hanem a következő pillanatban egyszerre maga elvágja a bűnhöz vezető utat. Feja Dávid meghal, mert a magyarok istene csapást csapás után már reánk D: az ő tragikuma nem egy ember, egy egyén, hanem a nemzetnek a tragikuma, mely pártoskodik, felekezeti villongásokat provokál, nemtel, törökkel szövetkezik. — Hogy pedig Ráskayét egy bolond hü leszurja, az oly igazságszolgáltatás, mint a mi nyehéz hasonlót a bíróság szokott gyakorolni. Igy van megírva az igazság kedvéért, de a dráma kelveit Ráskayénak abba a szerelembe kellett volna belepusztulnia, a mit Feja Dávid iránt érzett. Az oly vérszopó vadallatot mint Ráskayé, a ki százfélé osztogatja a halált, árul, hazudik, erkölcstelen életet él, azt egyetlen gyöngéd pillanata szokta fölperzselni. Egesz teste csupa bűn s ott, a hol ebből a testből egy szép virág nő ki, ott van annak a testnek az Achilles sarka.

Fényes Samu gyönyörű munkát végzett. Ezek a jellemek, ezek az események átszűrődnek az idő rétegein, mint a hogy a talajvíz átszűrődik a föld kérgén s mint tiszta forrás bugygyan ki valahol. Oly erős történeti érzéssel fakasztotta ki ezt a forrást, a melyet magyar nyelvünk eddig még igen keveset láttunk s oly ragyogó nyelvezettel írta, mintha minden szavát külön zománcozta volna be.

Ennek az íróembernek vagy talán inkább költőnek a szívében, az ereiben tiszta erős magyar érzéstől hevülő vér folyik. Igaz magyar, igaz hazafi.

Büszkék lehetünk rá, hogy közlünk került ki ez a legény, innen Nyiregyházáról, a hol gyermekkorát élte, a hol gimnásiumunkat látogatta. Emlégesük meg, hogy a miénk, közlünk ugyanis igen kevés valóban nagy ember lépett ki a küzdőterre...

A magyar dráma és történet-irodalomnak egyik legszebb terméke lesz ez a színmű mindenkoron, melyhez csak egy botrány fűződik, az, hogy a Nemzeti színházban másfél évig hevert figyelembevétel nélkül, mert nem protezsálta senki.

Színészeink bemutatkozása a lehető legelőnyösebben sikerült. A szemlét legnagyobb részével megismerkedtünk s mondhatjuk, hogy egy az egyes szereplők játéka, mint az összájáték igen kiváló, művészi volt, s így magas nivón álló szezonra van kilátásunk. Talán önkéntelenül is, a színdarab zsenialitásánál fogva, színészeink a lelkesedés oly fokára emelkedtek, a mit színházunk kis méreteinél fogva el sem bír. De hát hiszen az csak mindig örvendetes ha művészi verve bőségben van jelen. Sok ambíciót és sok tehetséget hozott magával a társulat, de az erőből, a dinamikából egy kevéssel kevesebb is elég lesz. Ez az azonban, a hol az igazi művészek, a kit tehetsége ragad magával, parancsolni nem lehet.

Klenovits György olyan volt, mint az a százados tölgy, mely csak megguhogtatja lombját a viharban, de meg nem hajlik. Gyökerestül kell kifordítani a földből, hogy elpusztuljon. Hangja meleg „szívől jön és szívhez szól”; játéka nemes; termete, arca duzzad a fenséges

nijáinak hurja, — s fellángol szunnyadó szívednek minden érzelme — a valódi Ideál iránt. — Oly szép a stempli!

Azt mondják, nincs kellő érzékünk a szépművészet iránt, — nem tudjuk méltányolni annak becsét, — nem áldozunk annak céljaira!

Nó ez nem igaz. Csak el kell találni a guszttusunkat!

Itt a stempli!! A rajongás milliókat tesz le szépségének oltárára, — a lelkesültség nem poros salonok képkereteiben — hanem szívéhez szorítva őrszi.

Nagyobb nincs ez, mint a gyémánt! — Mert a kinek nincs gyémántja, az vehet olcsó utánzatot s azt használja; — utánzott stemplit nem használhat!

A magyar azt soha sem tapasztalta — csak valami Croesustól hallottuk, hogy „a kincs nem állandó”...

Hát bizony a stempli sem marad meg örökre senki zsebében... De ha meg kell válni tőle, mely fájdalomában a boldogtalan halandó azt ajkának nedűjével érintve csak egy bucsúcsók után áldozza egy magasabb hatalomnak.

Mert a vak igazság szigorú osztója nem kérelemre nem könyörgésre, hanem mohó pillantással először is a stemplire tekint, — mert ezért lesz pénz — ezért lesz igazság!

Oh adó! Oh stempli! Paragrafusok ezrei és könyveknek métermázsái nem méltó meder aranyhullámaik tengerének, — s vajha mindaddig, míg a honboldogítás eszméje és vágya él szívünkben, — fejét és kart adjon a gonviseles ahhoz, hogy a ti végtelenségek áldását megérthessük és elbirjuk!

E fohással befejezhetjük értekezésünket. S midőn azt hiszem, hogy e közhasznú fejtegetésemmel nemcsak böles oktatással szolgáltam, de még az adózás iránti magyar előszeretetet a lelkesültség fokoznom sikerült, befejezem tanulságos előadásomat azzal, hogy — ha az az Önök részéről az unalomság vádjával „bélyegeztetnek” — annál inkább kötelességem nekem szives türelmüknek a legnagyobb hállal „adózni”.

erőtől. Valóban, ilyen lehetett Kurucz Feja Dávid! Sir a lelkünk, mikor ez a tölgy ledől a megrohadt földre.

Palágyi Lajos-nak jutott a legszebb szerep, a Gábor lantosé, a ki a romanticismust képviseli a darabban. Ó maga testesíti meg a nemzet fájdalomát, költészetét. Ó az a vándor lantos, a ki mindenütt ott van, buzdít, tüzel, vigasztal, reménykedik. És írja a gyönyörűbb-gyönyörűbb énekeket, a mik szájról-szájra szállnak titokban s megújodnak az elégetett szoltárok hamvaiból. Milyen szép volt Petőfíre emlékeztető ruhájában maszkjában s szerepét mennyi melegséggel, invencióval ruházta fel!

Ráskayné szerepét *Jeszenszkyne Irén* játszotta meg, gazdag lélekről téve tanúságot azzal, hogy a benne dúló szenvedélyek egész iskoláját végig játszotta legprecízebb analízissal. Simulékony, hízogó volt szerelmében, eszes és ügyes az árulásban, erőszakos a könyörgésben, féktelen haragjában és gonoszságában, imponáló lelki erejével és féltelmes lelki furdalásai közben. Megérdemelt tapsot kapott nyílt színen is.

Menszáros Margitnak nagyon hálátlan volt a szerepe, a végtelen gyöngéset kellett bemutatnia a hatalmas erő mellett. Egyéniségről ebben a szerepében nem lehet szó, de játéka kellemes benyomást tett. Ugyanogy *Csige Ilonka* a ki meghatározó poetikust volt abban a szomorú környezetben, csakugyan „mint lilium sötét erdő árnyában.” *Ebergényiné* nemes egyszerűséggel játszotta meg az istenfő, önfeláldozó magyar anya szerepét, de kivüle is mind-mind együttesen törekedtek a sikerre, a mi zavartalanul, fenyesen be is következett.

II.

Zaza.

Óriási conceptionnak készült. A szerzők dramatizálni akarták benne a „brettli-életet” az énekes bódék csaló-gányainak a fényes, de szomorú, terméketlen sorsát; nagyszabású színművet akartak írni arról, hogy a festett világban is terem igazi szerelem, de mert a festett világ hőlyei az egész világé, a változó, széles divaté, a futó udvarlóké, nekik igazán szeretni nem lehet. Ez a gondolat nagyon szép, de már többször láttuk megírva sokkal jobban, szebben. A mi a Zazában jó, az régi, a mi nem régi benne, az nem jó. Egyetlen egy szerep van az egész műben, e körül forog minden, ezt jellemzi mindenki, a többi szereplő csak háttér vagy legfőbb keret. Ezt a szerepet *Hahnel Arankalátta* el igen kiválóan, neki köszönhető, hogy a darab elnyújtottsága mellett is élvezhető volt s állandóan fenntartotta az érdeklődést. Ez az érdeklődés egyenesen *Hahnel Arankának* szólt, a ki szép, rokonszenves volt, s igaz részvételt tudott kelteni maga iránt szerelmi fájdalomának kitérészeik. Talán nem fogunk tévedni, ha az eddig megismert hőlyek közül *Hahnel Arankának* jószoljuk meg az elérendő legnagyobb sikert.

Dr. G. Z.

Harang felavató örömmünnep Nagy-Halászbán.

A nagy-halászi ev. reform. egyház e hó 27-én, igen szép és lélekemelő ünnepélyt tartott. — Akkor avatta fel ugyanis új harangjait, melyeket *König Frigyes aradi* ércöntődéje készített. A régi harangok egyike, 247 évi folytonos használat miatt, a múlt évben elrepedt, így annak pótlásáról kellett gondoskodni. — Az egyház presbitériuma, a két régi harang helyett, a melynek súlya 375 klg. volt, két nagyobb harang öntését határozta el; s az egyiket *E I harangban* 65-, a másikat *G I harangban* 386 klg. súlyban állapította meg. Az egyház hívei önkéntes adakozásra hívtak fel, melynek eredménye lett, hogy négy hónap alatt, mint egy ezerszáz koronát hordtak össze a szent célra, s az ezen felül járó kiadást, több mint kétezer koronát az egyház pénztára fedezte. — A harangok megérkezésékor, s a felavatásig terjedő idő alatt, valóságos népvándorlás volt az új harangokhoz s nem csak az egyház hívei, de más felekezetűek részéről is, a kik az új harangokat nagy elismerésben részesítették és dicsérték a szép kiállítását.

Végre az előre közhírré tett felavatás napján, nem csak a helybeli, de a szomszéd községekből, egybegyűlt népek áhitatos serege is, oly nagy tömegben jelent meg, hogy a több mint ezer lelket magába fogadni képes templomuk a zsufolásig megtelt, még a bejáró utak is elálltak, s több mint kétszáz ember a templomból kiszorult. — A vallásos lelkesedésnek ily szép megnyilatkozása mellett tartott meg a felavatási ünnepély, az istenítisztelet, délelőtt a templomban, hol az alkalmi éneklés után: *Rácz Gyula* lelkész tartotta meg felavató imáját és egyházi beszédét, mely a hívek szívére igazán mély benyomást tett, — a mit a szemekben fel csillanó könnyek leginkább bizonyítottak, a melyek az örömmek s a lelkesedésnek voltak tanúi.

Az isteni tisztelet végeztével a helybeli egyházi énekkar, *Cseke Gábor* tanító vezetésével, két egyházi éneket és egy hazafias dalt énekelt, s annak áhitatolt keltő és lélekemelő hangjai mellett buzott fel az önkéntesen összehordott, szalagok és kendőkkel elborított két új harang rendeltetése helyére, a mi diszes tornyunkba; s ma már ott zengik a megváltó dicséretét s buzdítják a hívők szívét, az isten iránti hállára és szeretetre. — Az egyház tagjainak nagy az adakozásban részvétele, mint az ünnepély utáni buzgó lelkesedése, a legfényesebb bizonyossága annak, hogy az evangéliomi egyháznak iránti buzgóság és lelkesedés nem halt még ki a szívek-ből, ez anyagiasság korában sem, csak meg kell nyitni a szívek ajtajához vezető utat és az szép tettekben mutatja meg magát. — Külömben ugy az adakozásban, mint az ünnepélyben, felekezet különbség nélkül adakoztak közsegünk lakosai, a miért elismerő köszönet illeti őket. — Este a fiatalság részére táncvigalmat rendezett az előjáróság, mely száz korona jövedelmet hozott a harang alapjára.

A függő vas állványra elhelyezett harangok szép kenetteljes hangukkal, igazán áhitatolt keltenek a hívő lélekben, s méltán dicsérik mesterüket: *König Frigyes aradi* gyáros szakértelmét és kifogástalan munkáját.

A hat évvel ezelőtt, több mint kilenczezer koronából került, diszes iskolánk építése után, erre is megsegített a jó Isten, a kinek szent nevét áldjuk örvendő szívvel és lélekkel.

UJDONSÁGOK.

— **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter *Nagy Antal* tiszalóki kir. járásbírói aljegyzőt ugyanoda jegyzővé nevezte ki. A vármegye főispánja a tiszai járás főszolgabírói hivatalához irnokká *Lörinczy Andort* nevezte ki, aki a hivatalnál már mint helyettes irnok szolgált.

— **Áthelyezés.** *Szepessy Gábor*, m. kir. csendőrszázados, szárnyparancsnok Nyiregyházáról hasonló minőségben Miskolcra helyeztetett át.

— **Konfirmáció a helybeli ág. ev. templomban.** Az ág. evangélikus gyermekek szokásos évi konfirmációja e hó 8-án, áldozó csütörtökön lesz és pedig — eltérőleg az eddigi szokástól reggel 9 órakor kezdődik, mivel a lelkészek kérelmére az egyházi képviselő-testület a től isteni tiszteletet e napon eltörölte, hogy így mind a két fele nyelvű hívek egyszerre, magyar nyelven ünnepeljék az ifjuságnak ezen fontos ünnepét. A konfirmációt mind a két lelkész végzi; az ünnepi beszédet *Paulik János* e. igazgató-lelkész tartja. A konfirmáció utáni úrvacsorában a szülők is részt vehetnek. A konfirmáció ünnepélyen, melyet a lelkészek már tavaly liturgiailag is ünnepélyessé tettek, az egyháztanács és az egyházi képviselőtestület hivatalosan vesz részt s külön meghívó fog reá meghívhatni. — Szerdán d. u. 3 órakor lesz a konfirmándusok vizsgálja; csütörtökön az ünnepély után a konfirmáció emlékkönyvek kiosztása. a központi iskola dísztermében.

— **Ezüst lakadalom.** *Juhász Elele*, városunk szeretett rendőrkapitánya, a múlt héten május 1-én ülte meg negyed százados házassági évfordulóját. Jókarakói, barátai és rokonai igen nagy számmal vettek részt az ünnepségen, kiknek jó kívánataihoz mi is csatlakozunk és szívvel gratulálunk az új frigyehez.

— **Örömmel értesülünk,** hogy osztatlanul és tisztelve szeretett nagyasszonyunk, *Kállay Andrásné* ö méltósága csütörtökön Budapestről meggyógyultan hazakereszt, ahol a Hercul sanatóriumban súlyos és sikeres műtét után, több mint 6 héten át a leggondosabb gyógykezelésben és ápolásban részesült.

— **Választás.** A helybeli ág. ev. egyháztanácsban megüresedett két tanácsstagi helyre a múlt vasárnap tartott egyházközpiseleti ülésben *Balla Jenő* városi katonai és gazdasági tanácsos és *Palics István* iparos választottak meg egyhangulag.

— **Hétszázéves falfestmények.** Lapunk egyik előző számában megemlékeztünk már arról, hogy a nyíracádi ev. ref. templomban régi falfestményekre akadtak. Erről a leletről most a következőket közölhetjük: Erdekés s művészi szempontból ritka és értékes leletré találtak Nyir-Acsád községben. A község ósrégi református templomát javítják. A fehérre meszelt templom belső vakolata is hulladozni kezdett s a vakolatot is lezedték. Mikor a munkások a szöszekből jobbra és balra eső falak vakolatait leaktarták vakarni, meglepetve látták, hogy az minden erőfeszítés nélkül önként bomlik le s a lehullott vakolat helyén festmények bontakoznak ki. — Óvatosan folytatták a munkát s legnagyobb meglepetésükre tiszta, művészi kivitelű olajfestményű szent képek voltak láthatók. Egyik kép a Golgothát ábrázolja. Krisztus a két latorral, mellette egy koporsó amint egy angyal feléje repül, szentek képeit, majd a templom belsejét találták lefestve amint a szöszéken prédikál. A falfestmények még most is teljesen ép állapotban vannak s minden alak teljesen kivehető. Az értékes leletről az alispán azonnal értesítette az orsz. műemlékeket fentartó bizottságot, melynek megbízásából Groó Antal járt a helyszínen, ki megvizsgálva a képeket oda nyilatkozott hogy a festmények 7–800 év előtti időből származnak, abból az időből mikor a templom még a katolikus hívők imaháza volt volt s a falfestmények eredeti olasz mesterművek. A festményeket most lerajzolják, hogy bemutassák az országos műemlékeket fentartó bizottságnak.

— **Esküvő.** *Dr. Szabó László* helybeli ügyvéd kedden tartotta esküvőjét *Abad-Szalókan Dósa Irén* kisasszonnyal, Dósa Endre ottani tekintélyes ügyvéd kedves leányával.

— **A pályaudvar ujonnan való építése** ügyében *Májerszky Béla* polgármester kérvényt adott be a keresk. miniszterhez. A vasuti ut végén lévő átjárás áthidalása érdekében pedig személyesen járt Debreczenben, a hol az üzletvezetés igéretet tett, miszerint mindent elkövet polgármesterünk egyszerű terve megvalósításáért.

— **Halálozás.** Alurirottak megtört szívvel és mély fájdalommal tudatjuk a legjobb fiu, kedves testvér és legjobb rokonnak, *Cserfalvai Zimmermann Kálmán* kir. aljárásbírónak élete 30-ik évében folyó 1902. évi május hó 1-én reggeli 5 órakor hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult kedves halott hült tetemei folyó hó 2-án délután 4 órakor fog az Iskola-utca 8-ik szám alatti házból az ág. ev. egyház szertartása szerint, a pazonyi-utcai sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Nyiregyháza, 1902. évi május hó 1-én. Áldás és béke lengjen drága hamvai felett! *Özv. Zimmermann Pálné*, mint édes anyja. *Zimmermann Gyula*, mint testvér.

— **A gazdasági egyesület új titkára.** A Simitska Endre lemondásával megüresedett egyesületi titkári állásra az igazgató választmány, e hó 2-án tartott gyűlésében *Szikszy Sándort* választotta meg.

— **Fagykarak.** Az egész Szabolcsmegyeiben, sőt az egész országban óriási károkat okoztak az éjjeli fagyok. A mint több helyről értesítenek bennünket a gyümölcs termés teljesen tönkre ment. A szőlőben még nem oly nagy a baj, mint a csontrós gyümölcsökben, azonban már itt is jelentékeny. Május 1-ére virradóra — daczára annak hogy sokkal gyengébb volt már az éjjeli hideg mint az elmúlt napokban — a gabonában, a mely már itt-ott a fejt kihányta — a fagy kár szintén számottevő.

— **A nyiregyházi kerékpár egyesület** a múlt héten szerdán megtartott tisztújító közgyűlésen elnökké ismét *Kovács Gyóstól*, titkárnak *Hoffmann Mór* drt, pénztárosnak *Tahy Istvánt*, menet-parancsnokknak *Okolicsányi Gézát* és *Szezsich Bélát* választották meg.